29/03/2022

«Παρακαλείτε, παρακαλείτε τον λαόν μου»

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ'

Ἀναντίρρητο γεγονός εἶναι ὅτι ζοῦμε σ' ἕνα ἀπαράκλητο κόσμο. Γι' αὐτό, ἐκεῖνο, πού χρειάζεται σήμερα ὁ κόσμος, εἶναι ἡ παράκληση. Δηλαδή ἡ παραμυθία, τό βάλσαμο τῆς παρηγορίας. Στή γλῶσσα τῆς σύγχρονης κοινωνιολογίας λέγεται ψυχολογική στήριξη.

Ἡ φράση ὡστόσο τοῦ τίτλου, τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ, «παρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε τόν λαόν μου» ἀναφέρεται στό βιβλίο τοῦ προφήτου Ἠσαΐου.

Συγκεκριμένα, ὁ προφήτης ἀπευθύνεται πρός τούς ἱερεῖς τῶν χρόνων του καί τούς συνιστᾶ νά παρηγορήσουν καί ἐνθαρρύνουν τόν θλιμμένο λαό ἀπό τίς ποικίλες δοκιμασίες. Ἔλεγε, κατ' ἐντολήν τοῦ Θεοῦ: «Παρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε τόν λαόν μου, λέγει ὁ Θεός. Ἱερεῖς λαλήσατε εἰς τήν καρδίαν Ἱερουσαλήμ, παρακαλέσατε αὐτήν... Ἰδού Κύριος Κύριος μετά ἰσχύος ἔρχεται... ὡς ποιμήν ποιμανεῖ τό ποίμνιον αὐτοῦ» (κεφ. μ' 1, 2, 10, 11). Καί πρῶτος αὐτός, ὡς προφήτης, πάντοτε παρηγοροῦσε τόν λαό, ἔδινε θάρρος στούς ἀποκαρδιωμένους, ἀνεθέρμαινε τήν πίστη καί τήν ἐλπίδα.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ἡ ζωή τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει μέ πέλαγος. Ἄλλοτε ὑφίσταται τρικυμία καί ἄλλοτε γαλήνη. Ἄλλοτε θυελλώδεις ἄνεμοι καί ἄλλοτε αὔρα λεπτή. Τήν θλίψη διαδέχεται ἡ χαρά καί τανάπαλιν. Ἀλλά κυρίως ὅταν ἐπέρχεται πόνος καί θλίψη καί πίκρα, τότε ἀκριβῶς ἔχει ἀνάγκη ἡ ψυχή τοῦ ἀνθρώπου ἀπό παραμυθία, παρηγορία καί ἠθική τόνωση.

Καί βέβαια πολλά δυσάρεστα γεγονότα ἐπισυμβαίνουν στή ζωή μας. Ἀσθένειες, πανδημίες, σεισμοί, καταστροφές ἀπό φυσικά φαινόμενα, ἐγκληματικές πράξεις, ψυχολογικά κενά, ἐνδοοικογενειακή βία, ἀδικίες, συκοφαντίες, ψευδεῖς καταγγελίες, ἀνασφάλειες, πολεμικές συρράξεις καί τό κορύφωμα ὁ θάνατος. Εἶναι τό τελευταῖο τοῦτο συμβάν, ἡ χειρότερη πικρία καί ἡ δυνατότερη θλίψη. Πολύμορφος, λοιπόν, ὁ πόνος συνοδεύει τόν ἄνθρωπο.

Παρά δέ τήν ἀνάπτυξη τῆς τεχνολογίας, τά ποικίλα ὑλικά ἀγαθά, τά αὐτοματοποιημένα συστήματα, τά πάμπολλα μέσα ψυχαγωγίας, τά ἐπιτεύγματα τῆς ἐπιστήμης ὁ ἄνθρωπος νοιώθει ἔντονα μέσα του νά πιέζεται, νά ἀγωνιᾶ, νά θλίβεται, νά γεύεται πικρούς καρπούς στή πολυτάραχη ζωή του.

Παρατηρεῖται ἀκόμη τόν τελευταῖο καιρό καί μία δραματική αὔξηση σέ ποσοστό ἕως καί 60% τῆς χρήσεως ἀντικαταθλιπτικῶν φαρμάκων. Τοῦτο συνδέεται μέ τήν πανδημία καί τίς ἐπώδυνες συνέπειες τοῦ ἐγκλεισμοῦ καί τῶν περιοριστικῶν μέτρων ἀλλά καί μέ τήν ποικίλη ἀνασφάλεια. Δηλαδή, ἡ αὔξηση αὐτή ἑρμηνεύεται ὡς μία διαρκῶς διογκούμενη ἀπογοήτευση καί ἀπόγνωση. Ἀλλ' ἡ ρίζα τῆς ἀπόγνωσης, βέβαια, βρίσκεται στήν ἄρνηση καί ἀποστασία ἀπό τό Θεό. Μία προσπάθεια ἐπίλυσης τῶν προβλημάτων μακράν τοῦ Θεοῦ καί μέ μόνον ἀνθρώπινα μέσα. Τό κενό ὅμως τῆς ψυχῆς διευρύνεται καί δέν πληροῦται. Τό παρακάτω δέ περιστατικό φανερώνει τήν ἀλήθεια πού συστηματικά ἀποκρύπτεται. Σ' ἕνα σχολεῖο πέθανε ἕνας μαθητής. Γιά νά παρηγορήσουν τούς συμμαθητές του κάλεσαν ἀνθρώπους ἀπό τόν χῶρο τῆς ψυχολογίας, κοινωνιολογίας, τοῦ θεάτρου, τοῦ τραγουδιοῦ, τοῦ ἀθλητισμοῦ. Ὄχι ὅμως τόν ἱερέα... Εἶναι λυπηρό τό γεγονός αὐτό, γιατί ὁ αἰώνιος καί ἀψευδής λόγος τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλύπτει: «Δεῦτε πρός

με πάντες οἱ κοπιῶντες καί πεφορτισμένοι κἀγώ ἀναπαύσω ὑμᾶς» καί ἀκόμη εἶπε ὁ Κύριος: «Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καί ἡ ζωή, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἄν ἀποθάνῃ ζήσεται», διό «θαρσεῖτε», «οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς».

*

Ὁ Πανάγαθος Θεός εἶναι Ἐκεῖνος πού δίδει τήν σωτήρια παραμυθία. Ἀναντίρρητα κοντά σ' Αὐτόν θά βροῦμε παράκληση. Καί τοῦτο, διότι ὀφείλουμε νά πιστεύουμε, ὅτι δέν εἴμαστε μόνοι. Ὁ βιβλικός λόγος εἶναι σαφής. Ὁ Θεός ὑπόσχεται καί βεβαιώνει: «Μετ' αὐτοῦ εἰμι ἐν θλίψει» (Ψαλμ. 90,15). Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός μᾶς εἶπε: «Ἰδού ἐγώ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τάς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. 28, 20). Ὁ Κύριος, μάλιστα, στίς θύελλες καί στίς τρικυμίες φαίνεται ὅτι εἶναι «καθεύδων» καί τό πλοῖο νά βασανίζεται ὑπό τῶν ἀγρίων κυμάτων καί πηγαίνει νά βυθιστεῖ. Ὅμως εἶναι Ἐκεῖνος μέ τόν ἀκοίμητο ὀφθαλμό τῆς θείας πανσοφίας καί παντογνωσίας Του πού βλέπει καί συμπονεῖ καί παρηγορεῖ καί διατάζει τόν ἄνεμο καί τήν θάλασσα καί λέγει: «Σιώπα, πεφίμωσο» καί ἐπέρχεται μεγάλη ἡ γαλήνη (Μάρκ. 4, 37-39). Πόση, λοιπόν, ἐμπιστοσύνη στόν Κύριο μᾶς χρειάζεται καί καθίσταται δυναμική ἡ παραμυθία καί ἡ σωτηρία στήν ὀλιγοπιστία καί ἀδυναμία μας;

Συνεπῶς, μή δειλιάζουμε καί μή καμπτώμεθα. Ἔχουμε, ὡς πιστοί χριστιανοί, Θεόν οὐράνιο. Ἔχουμε στοργικό Πατέρα. Καί ὁ Παντοδύναμος μᾶς ἔχει διαβεβαιώσει «Οὐ μή σε ἀνῶ (= ἀφήσω) οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω» (Ἑβρ. ιγ', 5). Καί ἀκόμη: «Πιστός ὁ Θεός, ὅς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπέρ ὃ δύνασθε, ἀλλά ποιήσει σύν τῷ πειρασμῷ καί τήν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν» (Α' Κορ. 10΄, 13). Δηλ. ὁ Θεός εἶναι ἀξιόπιστος καί ὁ Ὁποῖος δέν θά μᾶς ἀφήσει νά πειρασθοῦμε παραπάνω ἀπό τήν δύναμή μας, ἀλλά μαζί μέ τόν πειρασμό, θ' ἀνοίξει καί διέξοδο ὥστε νά ἐξέλθουμε ἀπό τόν πειρασμό καί θά μᾶς δώσει ἀκόμη τήν δύναμη νά τόν ὑπομείνουμε.

Μέγιστο ἄλλωστε πρότυπο ὑπομονῆς καί ἀληθοῦς παρηγορίας στέκεται γιά ὅλους μας, ὁ «ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ ἀληθινός, ὁ ἄμεμπτος, ὁ δίκαιος, ὁ θεοσεβής, ὁ ἀπεχόμενος ἀπό παντός πονηροῦ πράγματος», ὁ Ἰώβ, ὁ ὁποῖος ἐνῶ ἔχασε τά πάντα, ὅλη του τήν περιουσία, κινητή καί ἀκίνητη καί τά ἴδια του τά τέκνα, ἑπτά υἱούς καί τρεῖς θυγατέρες, αὐτός στεκόταν ἀκέραιος, χωρίς γογγυσμό ἀλλά μέ μεγάλη ὑπομονή καί καρτερία λέγοντας: «Αὐτός γυμνός ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνός καί ἀπελεύσομαι ἐκεῖ˙ ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο˙ ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καί ἐγένετο˙ εἴη τό ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τούς αἰῶνας» (α’, 21). Θήτευσε ἔτσι στήν ἀρετή τῆς ὑπομονῆς καί παρηγορήθηκε καί ὁ Κύριος «ἔδωκε διπλά ὅσα ἦν ἔμπροσθεν καί εὐλόγησε τά ἔσχατα Ἰώβ ἤ τά ἔμπροσθεν» (μβ’ 10, 12).

Νά σκεφθοῦμε, ἔπειτα, τί ὑπέφεραν οἱ Ἀπόστολοι, οἱ μάρτυρες, οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας. Καί θά ἔλθει ἀκόμη, ὁ Ἀπ. Παῦλος καί θά μᾶς πεῖ: «Κραταιοῦσθε» καί οἱ θεοφόροι Πατέρες, συνέχεια, θά τονίσουν στόν καθένα μας «καρτέρησον ἐπί ταῖς συμφοραῖς», «μή ἐκακκεῖν ἐν ταῖς θλίψεσιν». Κατά συνέπειαν, ὅλοι οἱ πειρασμοί δέν θά πρέπει νά μᾶς ὁδηγοῦν στήν ἀπογοήτευση, στήν ἀθυμία, στό ἄγχος, τήν μελαγχολία καί τήν ἀπόγνωση. Τοὐναντίον, τά τοῦ πειρασμοῦ ζητήματα νά μᾶς καθιστοῦν ρεαλιστές σέ φιλοσοφία ζωῆς, ὅτι «ματαιότης ματαιοτήτων τά πάντα ματαιότης» καί «πάντα θνητά τά ὁρώμενα καί πάντα φθορᾷ ὑποκείμενα». Ὁ Θεός, μάλιστα, μ’ ὅτι συμβαίνει στή ζωή μας δέν εἶναι ὁ «αἴτιος τοῦ κακοῦ», οὔτε ὁ τιμωρός τοῦ ἀνθρώπου. Παιδαγωγός εἶναι, πρός δική μας μετάνοια καί ψυχική ὠφέλεια. Ἐμεῖς εἴμαστε ἐκείνοι πού βλέπουμε τόν Θεό ἐνίοτε ὡς σκληρό τιμωρό, ὡς ἀντίζηλο γιατί δέν θέλουμε νά ταπεινωθοῦμε καί νά μετανοήσουμε. Ἀλλά πρέπει νά κατανοήσουμε τό ἀνήμπορο τοῦ ἀνθρώπου νά σμικρύνει τό Θεό. Ἡ φοβερώτερη δέ τραγωδία μας γεννᾶται ἐκεῖ, ὅπου παρουσιάζουμε ὑπερηφάνεια καί ἀλαζονεία, νοοτροπία ἀνθρώπινης αὐτάρκειας καί ἀφήνουμε νά σβήσει ἡ πίστη μας. Τότε, «ὡς ἀσθενεῖς περί τήν πίστιν», πλανώμεθα σέ θάλασσα ἀλίμενο, χωρίς λιμένα σωτηρίας.

*

Μή λοιπόν, ἀφήνουμε τήν ὕπαρξή μας στή θλίψη καί τήν πίκρα καί φθάνουμε ἀκόμη καί στήν ἀπελπισία. Ὄχι, μή βουλιάξουμε τήν καρδιά μας στή λύπη. Ἡ κατάσταση αὐτή δέν εἶναι ὀρθή. Ὁ Φιλάνθρωπος καί Πανάγαθος Θεός δέν μᾶς ἐγκαταλείπει. Φροντίζει διηνεκῶς γιά μᾶς. Κάθε ὥρα καί κάθε στιγμή. Πάντοτε εἶναι δίπλα μας. Ἡ διαβεβαίωση τοῦ Χριστοῦ εἶναι σαφέστατη: «Οὐχί δύο στρουθία... καί ἕν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται (= δέν πέφτει νεκρό) ἐπί τήν γῆν, ἄνευ τοῦ πατρός ἡμῶν» (Ματθ. 10, 29). Γιατί λοιπόν νά ὁδηγούμεθα σέ ὀλιγοπιστία καί σέ δειλία, σέ πικρία

καί λύπη; Γι’ αὐτό, τό φρόνημά μας ἀξίζει νά ἐνδυναμώνεται ἀπό τά τόσο δυνατά ἐκεῖνα λόγια τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Τί ἡμᾶς χωρίσει ἀπό τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλῖψις ἤ στενοχωρία ἤ διωγμός ἤ λιμός ἤ γυμνότης ἤ κίνδυνος ἤ μάχαιρα; ἀλλ’ ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διά τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ρωμ. 8, 35-37). Αὐτά τά λόγια νά μᾶς παρηγοροῦν καί νά μᾶς στηρίζουν. Τό λέγει καί ὁ Ψαλμωδός: «Ἐμνήσθην τῶν κριμάτων σου ἀπ’ αἰῶνος Κύριε καί παρεκλήθην» (Ψαλμ. 118, 52). Δηλαδή, θυμήθηκα τά αἰώνια λόγια Σου, Κύριε, καί βρῆκα παρηγορία. Ὅσο καί ἄν μᾶς φαίνεται ὅ,τι ὁ Κύριος ἀπουσιάζει, ὅ,τι ὁ οὐρανός εἶναι κλειστός γιά μᾶς, μή πλανηθοῦμε καί μή δηλητηριάσουμε τό εἶναι μας μέ ἀθεϊστικές καί ὑλόφρονες ἰδεολογίες. Ὁ παρακάτω ποιητικός στοχασμός ἀπό τήν φράση τοῦ Κυρίου «καί πάλιν μικρόν καί ὄψεσθέ με» (Ἰω. 16, 16) εἶναι ἐξόχως διδακτικός:

Ἀγροικῶ τήν καρδιά μου

κι ἀκούω τά βήματα Σου.

*

Ἁπλώνω τά δάκτυλά μου

καί πιάνω τό χέρι Σου

*

Κοιτάζω στόν καθρέφτη

καί βλέπω τήν εἰκόνα Σου.

*

Κλείνω τά μάτια μου

καί βλέπω τό πρόσωπό Σου.

*

Κόβω τό ψωμί

καί μουδιάζει τό σῶμα Σου.

*

Πίνω τό κρασί

καί μ’ εὐφραίνει τό αἷμα Σου.

*

Κι ὡστόσο ζῶ

τή μεγάλη Σου ἀπουσία.

*

Παρηγοριά μου μένει

ἐκεῖνο τό μικρόν... (Ποίημα, †1996 Ἐλ. Μάϊνα)

Παράκληση, λοιπόν, ἐπιζητοῦμε. Θά τήν βροῦμε; Ἄς σκεπτόμεθα τόν λόγον τοῦ Προφητάνακτος: «Πορευόμενοι ἐπορεύοντο καί ἔκλαιον βάλλοντες τά σπέρματα αὐτῶν, ἐρχόμενοι δέ ἥξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει αἴροντες τά δράγματα αὐτῶν (Ψαλμ. 125, 6) καί τήν ἄλλη ἀναφορά: «Τό ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμός καί εἰς τό πρωΐ ἀγαλλίασις» (Ψαλμ. 29, 6). Ἐξ ἄλλου, πόσο παρήγορη ἀκούγεται ἡ θαυμάσια δέηση τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς: «Κύριε τῶν Δυνάμεων, μεθ’ ἡμῶν γενοῦ· ἄλλον γάρ ἐκτός σου βοηθόν ἐν θλίψεσιν οὐκ ἔχομεν, Κύριε τῶν Δυνάμεων, ἐλέησον ἡμᾶς». Αὐτή τήν προσευχή ἀνέπεμπον πρός τόν Κύριο συνεχῶς καί οἱ πιστοί χριστιανοί στά χρόνια τοῦ τελευταίου πολέμου καί τῆς κατοχῆς, ὡς διηγεῖτο πολιός ἱερωμένος. Καί τό γεγονός αὐτό σημαίνει πολλά. Ἀλλά καί τό Πνεῦμα, θά μᾶς δώσει τήν ἐσωτερική πληροφορία: «Μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπί Κύριον, τόν Θεόν τῶν Δυνάμεων».